

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 25 oktober 2022

B 4792-22

ANSÖKANDE STAT

Republiken Mongoliet

PERSON SOM FRAMSTÄLLNINGEN AVSER

Tsogtbayar Tsedenjav, 19980867-7216

Medborgare i Mongoliet

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Henrik Kyllerstedt

Sju Advokater AB

Box 22016

104 22 Stockholm

SAKEN

Prövning enligt 18 § lagen (1957:668) om utlämning för brott

Dok.Id 242197

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:00–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–16:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Högsta domstolen förklarar att det enligt 9 § andra stycket utlämningslagen finns hinder mot utlämning av Tsogtbayar Tsedenjav till Mongoliet.

Henrik Kyllerstedt ska få ersättning av allmänna medel för biträdet åt Tsogtbayar Tsedenjav med 57 101 kr. Av beloppet avser 29 561 kr arbete, 9 240 kr tidsspillan, 6 880 kr utlägg och 11 420 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

Sekretessbestämmelsen i 18 kap. 17 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig för de uppgifter som hänför sig till utredningen och som har föredragits bakom stängda dörrar i Högsta domstolen.

UTLÄMNINGSFRAMSTÄLLNINGEN M.M.

Republiken Mongoliet har begärt att Tsogtbayar Tsedenjav ska utlämnas dit för lagföring.

Riksåklagaren har anfört att det inte finns hinder mot utlämning enligt utlämningslagen och att en utlämning inte heller skulle vara oförenlig med Europakonventionen.

Tsogtbayar Tsedenjav har motsatt sig utlämning. Han har gjort gällande att det föreligger hinder mot utlämning enligt 9 § utlämningslagen samt att en utlämning skulle vara oförenlig med artiklarna 3 och 6 i Europakonventionen.

Tsogtbayar Tsedenjav har med anledning av utlämningsärendet varit frihetsberövad från den 24 februari till den 22 september 2022.

SKÄL

Det åberopade beslutet

1. Till stöd för utlämningsframställningen har Mongoliet åberopat ett beslut om frihetsberövande meddelat av en domstol i distriktet Baganuur i Mongoliet. Av beslutet och andra åberopade handlingar framgår att Tsogtbayar Tsedenjav är misstänkt för våldtäkt i grupp. Det påstås att Tsogtbayar Tsedenjav, tillsammans med två medgärningsmän, har genomfört samlag med en kvinna mot hennes vilja och med användande av våld. Gärningen ska ha ägt rum natten mellan den 5 och 6 juni 2017 i Ulanbataar, Mongoliet.

Tsogtbayar Tsedenjavs uppgifter

2. Tsogtbayar Tsedenjav har bestritt ansvar för den påstådda brottsligheten och uppgett sammanfattningsvis följande.

3. Målsäganden är hans tidigare flickvän och de hade ett frivilligt samlag den aktuella kvällen. Hon skuldbelägger honom för att han inte skyddade henne mot de andra två männen som våldtog henne. Målsägandens pappa, som är anställd inom åklagarväsendet, har inflytande över de poliser och åklagare som arbetar med misstankarna mot honom. Den brottsutredning som har presenterats innehåller flera felaktigheter och är ofullständig. Tsogtbayar Tsedenjav har tidigare blivit misshandlad i samband med att han varit frihetsberövad på grund av de nu aktuella påståendena om våldtäkt. Han känner därför en välgrundad rädsla för att han genom tortyr kommer att tvingas erkänna den påstådda gärningen. Om han utlämnas till Mongoliet kommer han inte att få en rättvis rättegång. Rättssäkerheten i Mongoliet har stora brister. Han riskerar att dömas utan att tillräcklig bevisning läggs fram. Han har inte rätt till någon offentlig försvarare och har inte råd att själv anlita en advokat. Om han döms till fängelse kommer han att få verkställa straffet

under omänskliga förhållanden och riskerar dessutom att utsättas för våld från andra intagna.

Högsta domstolens bedömning

Kravet på dubbel straffbarhet

4. Den gärning som utlämningsframställningen avser motsvaras i svensk rätt av grov våldtäkt, för vilket det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. Gärningen är straffbelagd i Mongoliet och preskription har inte inträtt, vare sig i Sverige eller i Mongoliet. Det finns därmed inte hinder mot utlämning enligt 1, 4 eller 10 § utlämningslagen.

Kravet på att det föreligger ett häktningsbeslut och viss bevisning

5. En utlämning för lagföring förutsätter att framställningen grundas på ett häktningsbeslut som har meddelats av en behörig myndighet i den anmodande staten. När – som i detta fall – Sverige och den anmodande staten inte har ingått en överenskommelse om att häktningsbeslut ska godtas om det inte framgår att beslutet är uppenbart oriktigt, krävs vidare att det finns sannolika skäl för att den som begärs utlämnad har begått den aktuella gärningen. (Se 9 § andra och tredje styckena utlämningslagen.)

6. Detta innebär att det ställs samma krav på bevisningen som normalt gäller för häktning enligt svensk rätt. I normalfallet är det underlag som bifogas utlämningsframställningen mer omfattande än det som läggs fram vid en begäran om häktning inom ramen för ett svenskt brottmål. När ett mer omfattande underlag på detta sätt presenteras i utlämningsärendet fordras i regel, för att det inte ska föreligga sannolika skäl, att det finns någon omständighet som gör att det finns skäl att ifrågasätta utredningen. Sådana omständigheter kan bestå bl.a. i att det finns oklarheter eller inkonsekvenser som inte beror på att det är fråga om en prövning i ett tidigt skede av

processen. Av betydelse vid bedömningen kan också vara vad som är känt om rättssystemet i den anmodande staten. (Se NJA 2019 s. 611 p. 37 och 38.)

7. Mongoliet har till stöd för utlämningsframställningen åberopat ett beslut som har fattats av en behörig myndighet och som får anses motsvara ett häktningsbeslut.

8. Till den utlämningsframställning som Mongoliet överlämnade till Sverige bifogades åklagarens beslut att inleda en brottsutredning. I det beslutet anges att det hade genomförts förhör med målsäganden och vittnen. Någon dokumentation från sådana förhör ingick emellertid inte i det översända materialet.

9. Riksåklagaren begärde att utlämningsframställningen skulle kompletteras med utskrifter av de förhör som hållits med målsäganden, vittnena och Tsogtbayar Tsedenjav. Mongoliet kompletterade utredningen med ett förhör som hållits med Tsogtbayar Tsedenjav den 29 juni 2017, ett förhör som hållits med målsäganden den 5 augusti 2017 samt ett förhör med en taxichaufför som hade skjutsat hem målsäganden och ett förhör med målsägandens mamma.

10. De uppgifter som framkommer genom dessa förhör får i och för sig anses ge ett betydande stöd för att Tsogtbayar Tsedenjav har begått den misstänkta gärningen.

11. Tsogtbayar Tsedenjav har emellertid vid flera tillfällen under ärendets handläggning i Sverige begärt att riksåklagaren ska komplettera ärendet ytterligare. Han har därvid anfört att det i Mongoliet hölls fler förhör med såväl honom som målsäganden. Vidare har han begärt att utredningen ska kompletteras med bl.a. meddelanden som han via telefon mottagit från målsägandens familj och de domar som har meddelats mot de i målet medmisstänkta. Riksåklagaren har avslagit dessa framställningar.

12. Tsogtbayar Tsedenjav har därefter till riksåklagaren överlämnat ett flertal skriftliga handlingar. De avser bl.a. ett ytterligare, odaterat, förhör med målsäganden där hon anger att samlaget var frivilligt, en sms-konversation och anteckningar från Tsogtbayar Tsedenjavs advokat i Mongoliet där denne redogör för att det har överlämnats en summa pengar till målsäganden. Därutöver innehåller det överlämnade materialet ett flertal handlingar där samma advokat dels framför kritik mot hur utredningen har bedrivits, dels begär att ytterligare utredningsåtgärder ska vidtas i ärendet. Bland annat anför advokaten att målsäganden var formellt anklagad för avläggande av falskt vittnesmål och att detta måste utredas vidare.

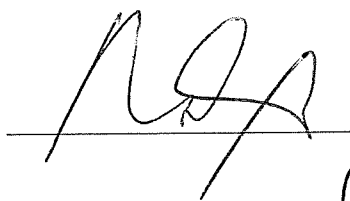
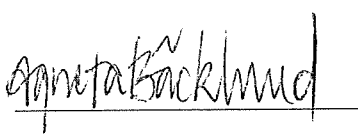
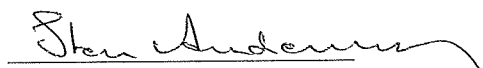
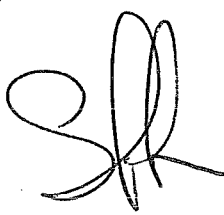
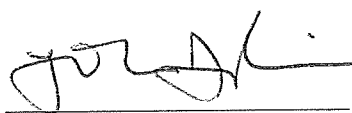
13. De uppgifter som Tsogtbayar Tsedenjav har presenterat tyder på att Mongoliet inte har tillhandahållit svenska myndigheter allt material som kan vara relevant för prövningen av utlämningsframställningen och att förhørsuppgifter som talar till hans fördel har utelämnats. Vid bedömningen av om detta också medför att det finns skäl att ifrågasätta utredningen går det inte att bortse från det som är känt om rättsväsendet i Mongoliet.

14. Den mongoliska lagstiftningen föreskriver i och för sig ett oberoende för rättsväsendet och garanterar rätten till en rättvis rättegång. Samtidigt rapporteras det om korruption och tredjepartsinflytande. Vidare framkommer att mongoliska åklagares synpunkter sällan ifrågasätts i rättsprocessen. Det finns uppgifter om att frikännande domar sällan meddelas trots att det saknas substantiell bevisning och att brottmål i sådana fall ofta i stället sänds tillbaka till åklagaren. (Se Migrationsverket, Landinformation Mongoliet, 2020, s. 24 ff., US Department of State, 2021 Country Reports on Human Practices: Mongolia, s. 6 och Bertelsmann Stiftung, BTI 2022, Country report Mongolia, s. 12.)

15. Mot denna bakgrund ger utredningen – med de brister som finns i det översända materialet (se p. 13) – inte underlag för bedömningen att det föreligger sannolika skäl för att Tsogtbayar Tsedenjav har begått den gärning

han begärs utlämnad för. Därmed finns det, enligt 9 § andra stycket utlämningslagen, hinder mot utlämning av Tsogtbayar Tsedenjav till Mongoliet.

16. Vid denna bedömning saknar Högsta domstolen anledning att uttala sig om det finns några andra hinder enligt utlämningslagen eller om en utlämning av Tsogtbayar Tsedenjav skulle vara oförenlig med Europakonventionen.

 Agneta Bäcklund
 Sten Andersson

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Agneta Bäcklund (referent, skiljaktig), Sten Andersson, Stefan Johansson och Johan Danelius (skiljaktig). Föredragande har varit justitiesekreteraren Elin Dalenius.

SKILJAKTIG MENING

Referenten, justitierådet Agneta Bäcklund, och justitierådet Johan Danelius är skiljaktiga och anser att det inte finns hinder mot utlämning enligt utlämningslagen och att en utlämning inte heller är oförenlig med Europakonventionen.

De anför:

Vi ställer oss bakom det som anges i yttrandet fram till och med punkten 9. Vi menar att skälen därefter bör ha följande lydelse.

10. De uppgifter som framkommer genom dessa förhör ger starkt stöd för den brottsmisstanke som riktats mot Tsogtbayar Tsedenjav.

11. Därefter har ytterligare utredning lämnats in i ärendet. Av den utredningen framgår bl.a. att målsäganden i senare förhör har tagit tillbaka påståendet om att Tsogtbayar Tsedenjav våldtagit henne. Vidare framgår att målsäganden tagit emot en relativt stor summa pengar från Tsogtbayar Tsedenjavs familj. Den kompletterande utredningen har getts in till domstolen av Tsogtbayar Tsedenjavs försvarare och inte av Mongoliet.

12. Även om de nya uppgifterna innebär att det finns oklarheter i ärendet är det presenterade underlaget så gediget att det finns sannolika skäl för brottsmisstanken. Det faktum att Tsogtbayar Tsedenjav och inte Mongoliet har lämnat in den kompletterande utredningen leder inte till någon annan slutsats. Det gör inte heller det som är känt om rättssystemet i Mongoliet. Det finns därför inte hinder mot utlämning enligt 9 § utlämningslagen.

13. Inte heller i övrigt finns det något hinder enligt 1–10 §§ utlämningslagen mot utlämning av Tsogtbayar Tsedenjav till Mongoliet för lagföring.

Europakonventionen

14. Tsogtbayar Tsedenjav har också gjort gällande att en utlämning skulle vara oförenlig med artiklarna 3 och 6 i Europakonventionen.

15. För att en utlämning ska stå i strid med artikel 3 i Europakonventionen krävs att det har kommit fram påtagliga grunder för att anta att den berörda personen, om han eller hon utlämnas, löper en verklig risk för att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

16. Även om utredningen inger vissa betänkligheter när det gäller behandlingen av brottsmisstänkta och dömda i Mongoliet ger den inte stöd för att en utlämning av Tsogtbayar Tsedenjav skulle vara oförenlig med artikel 3 i konventionen.

17. Europadomstolen har i sin praxis uttalat att det inte kan uteslutas att ett utlämningsbeslut undantagsvis kan stå i strid med artikel 6 i Europakonventionen. Detta gäller om omständigheterna är sådana att den som ska utlämnas riskerar att på ett flagrant sätt förvägras en rättvis rättegång i det mottagande landet.

18. Utredningen visar inte heller att en utlämning av Tsogtbayar Tsedenjav skulle vara oförenlig med artikel 6 i konventionen.